
Stano Kosovel: Kaj smo?

Vsega skupaj: Čisto samosvoj jezik v «Veroniki Deseniški» je tisti arcanum, brez katerega bi naša najmodernejša drama bila isto, kar, recimo, te ali one vrste industrijska naprava — brez gonilne sile. Brez neobičajno izrazilne moči tega jezika bi nam zmisel posameznih odstavkov, oziroma stavkov in mest v tragediji ostal — nedosegljiv, «transcendenten» ali pa bi se nam le površno razkrival. «Veronika Deseniška» je najočividnejši izkaz, pravi paradigma strukturno-teoretske nujnosti, da — vsebina umetnine tvori podlago vnanji, čutno doznavni (jezikovni) obliki in oblika vsebini. In dalje velja o tem jeziku isto, kar n. pr. o barvnih tonih na slikah starih in novih «mojstrov»: teh izrazil ni mogoče na kak drug način, n. pr. «z drugimi besedami» popolnoma adekvatno nadomestiti. Temu in temu doživetju (umetnikovemu) namreč ustreza samo en čisto primeren izraz, kar včasih naravnost pretresljivo izpričujejo vsi tisti, ki so se trdo borili, skušajoč n. pr. dobiti pravo besedo za to, česar jim je prekipevala duša. In — «kjer si duša izvojuje obliko, tam obenem i oblika zaposede dušo» (Th. Litt). In tega doživetja ne moreš poljubno izraziti v različnih oblikah na ta način, kakor se n. pr. ista količina vode lahko zajame ali v vrč ali v skledo ali v škafo... Zato se Veronika Deseniška ne dá — prevesti, to je tako prevesti, da bi prevod «v duhu in resnici» reprezentiral Župančičevo tragedijo. In v jugoslovansko kulturo pojde Veronika Deseniška kot integralen del samo — talis, qualis.

Stano Kosovel / Kaj smo?

Kaj drugega smo kot leteči ptiči,
ki so za njimi vsi bežeči griči? —
Nič več, nič več!

In kaj smo kakor ladja brez krmila,
ki smer je v dolgi vožnji izgrešila
in tisoč sreč!

Kaj drugega kot veter, ki ne gane,
ko vidi, da v vesoljstvu ne obstane
nobena reč?!

In nič več kakor listi padajoči,
v pripeki solnca izgorevajoči —
Nič več, nič več!
